

Duygusal Tepkisellik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması

İsmail SEÇER*

Sultanberk HALMATOV**

Başaran GENÇDOĞAN***

Özet

Bu araştırmanın amacı Mathew, Nock, Wedig, Jill ve Hooley (2008) tarafından geliştirilen Duygusal Tepkisellik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanmasıdır. Literatürde duygusal tepkisellik kişiler arası ilişkiler ve psikolojik uyum sağlama sürecinde rol oynayan önemli bir faktör olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle Sıralanan değişkenler ve ilişkili zengin araştırma yelpazesini tanımlatacak ara değişkenler için yürütülecek araştırmalarda kullanılmak üzere "Duygusal Tepkisellik Ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu önemli olarak değerlendirilmektedir. Araştırmanın çalışma grubu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 290'ı erkek ve 275'i kız toplam 565 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma bir ölçek uyarlama çalışması olduğu için öncelikle dil geçerliği için İngilizceye hâkim iki akademisyen tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmıştır ve bu işlemin ardından ilk tercüme yapıyanlardan farklı İngilizceye hâkim bir akademisyen tarafından tekrar İngilizce çevirisi yapılmıştır. Dil geçerliği sağlandıktan sonra ölçeğin yapı geçerliği ve güvenirlilik analizi incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış ve KMO .871 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 864,937 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Ayrıca toplam varyansın % 49,77'sini açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. AFA'dan elde edilen madde-faktör yapısının doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile model uyumu test edilmiştir Buna göre Duygusal Tepkisellik Ölçeği'nin üç faktörlü yapısının doğrulandığı görülmüştür. ($X^2=179.29$, $sd=127$, $p=.00$, $X^2 /sd=1.41$). Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uyum indekslerine bakıldığında RMSEA=.066, RMR= .012, NFI=.90, CFI=.94, IFI=.94, RFI=.91, AGFI=.90, GFI=.90 olarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için yapılan toplam iç tutarlılık katsayısının .91, hassasiyet alt boyutunun .86, duygusal tepkisellik alt boyutunun .76 ve psikolojik dayanıklılık alt boyutunun .81 olduğu ve ölçeğin iç tutarlılığa sahip olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak Duygusal Tepkisellik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması için yapılan AFA ve DFA sonucunda ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğu söylenebilir

Anahtar Kelimeler: Duygusal tepkisellik, güvenirlilik, geçerlilik

Emotional Reactivity Scale Adaptation to Turkish: Reliability and Validity Study

Abstract

The purpose of this study is to adapt Emotional Reactivity Scale developed by Mathew and his friends (2008) to the Turkish. Emotional reactivity has been described as an important factor in interpersonal relations, and in individual's psychological alignment. For this reason, adaptation of "Emotional Reactivity Scale" to the Turkish is considered important. This research is the work of a scale adaptation. Study group of the research consists of 290 male and 275 female with a total of 565 undergraduate students studying in Erzurum Ataturk University, in the academic year 2012-2013. Since the research is a scale adaptation work, it is translated into English, which is primarily dominated by

* Arş. Gör. Atatürk Üni., K.K.Eğitim Fakültesi, PDR A.B.D, ismailsecer@hotmail.com

** Öğr. Gör. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, PDR A.B.D, halmatovs@gmail.com

*** Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi, K.K.Eğitim Fakültesi, PDR A.B.D, basaran35@gmail.com

two academics has been adapted into Turkish, and has been translated into English again by a different scholar. After establishing language, the validity of the scale and reliability of the analysis are examined. In order to determine the construct validity of the scale, exploratory factor analysis (EFA) was performed and KMO .871, Bartlett test χ^2 value of 864.937 ($p < .001$) are found. In addition, three-factor structure was obtained that describes the 49.772 % of the total variance. Item-factor structure obtained from the EFA has been tested for compliance with a model by confirmatory factor analysis (CFA). Based on this, three-factor structure of the Emotional Reactivity Scale has been validated. ($X^2 = 179.29$, $df = 127$, $p = .00$, $X^2 / df = 1.41$). When looked at fit indices of Confirmatory Factor Analysis (CFA) RMSEA=.066, RMR= .012, NFI=.90, CFI=.94, IFI=.94, RFI=.91, AGFI=.90, GFI=.90 are found. The coefficient of the total internal consistency is found .91, sensitivity subscale is .86, emotional reactivity subscale is .76 and psychological durability subscale is found.81 in the scale which is made to determine reliability of the scale and it is found that scale has internal consistency. As a result of the EFA and CFA applied for adaptation of Emotional Reactivity scale to the Turkish, it can be said that the scale is a reliable and valid measurement tool. It is suggested that studies on reliability and validity of Emotional reactivity scale on adolescents can be made in future researches

Key words: Emotional reactivity, reliability, validity

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan, içinde yaşadığı çevredeki diğer insanlarla ilişki kurmak durumundadır. İnsanın diğerleriyle ilişki kurma gereksinimi temel gereksinimlerden biridir. Diğer insanlarla kurulan ilişkiler, bu ilişkilerin niteliği, kalitesi, ilişki içinde bireyin kendine ilişkin almış olduğu geribildirimler, onun kendine ilişkin algıları için bir çerçeve bir referans oluşturmaktadır (Kaya ve Siyez, 2010). Sosyal yaşam içerisinde insanın diğerleriyle kurduğu bu ilişkiler ağında yaşanan duygular, bu duyguların yoğunluğu ve ortaya konulan tepkiler önemli bir belirleyici olabilmektedir.

Mathew, (2008) duygusal tepkiselliğin, bir bireyin kişiler arası ilişkilerinde ortaya çıkan durumlar karşısında yaşanan duyguları, bu duyguların yoğunluğunu ve ortaya konulan tepkileri ifade ettiğini belirtmektedir. Duygusal tepkisellik insan davranışlarının neden-sellik analizinde ve davranışsal farklılıklar açıklanmaya çalışılırken alan çalışanlarına açıklayıcı veriler sunabilmektedir.

Matthew (2008), insan yaşamında hala çözülmeyi bekleyen duygusal süreçlerin bulunduğunu ve duyguların insan yaşamında önemli bir rol oynadığını belirterek, özellikle depresyon, anksiyete bozuklukları ve duygu durum bozuklukları gibi birçok rahatsızlığın temelinde anksiyete olduğunu belirtmektedir. Yapılan birçok araştırma bulgusu da yukarıda sıralanan değişkenliklerin duygular ve tepki-

sellik ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Beck, Ward, Mendelson, Mock, & Erbaugh, 1961; Spielberger,1983).

Güncel araştırma literatüründe duygusal etmenlere bağlı psikolojik bozukluklar üzerine yapılan çalışmaların nisbi oranının arttığı kazandığı görülmektedir (Cole, Michel, & Teti, 1994; Gross & John, 2003; Southam-Gerow & Kendall, 2002). Yapılan bir çok araştırma da duygusal yapıda ortaya çıkan bozulmalar ile özellikle duygu durum bozuklukları, (Davidson et al., 2002; Silk, Steinberg, & Morris, 2003), anksiyete bozuklukları, (Mennin, Heimberg, Turk, & Fresco, 2005; Suveg & Zeman, 2004), yeme bozuklukları, (Safer, Telch, & Agras, 2001a, 2001b), kişilik bozuklukları, (Conklin, Bradley, & Westen, 2006; Levine, Elsa, & Hood, 1997; Linehan, 1993; Yen, Zlotnick, & Costello, 2002) ve intihar düşünceleri arasında önemli düzeyde ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Duygusal tepkisellik düzeyinin yükselmesinin bazı psikopatolojik sorunlarla ilişkili olabileceğini gösteren araştırma bulguları mevcuttur. Cavanagh, Carson, Sharpe, & Lawrie, (2003) ve Moscicki, (1999), intihar girişiminde bulunanların % 90'ından fazlasında duygusal tepkisellik düzeyinin oldukça yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Türkçe literatür tarandığında duygusal tepkiselliği doğrudan ölçmeyi amaçlayan bir ölçme aracının bulunmadığı saptanmıştır. Buna karşın, Engeler ve Yargıç (2007)

tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Kişiler Arası Tepkisellik Ölçeğinin bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak kişiler arası tepkisellik ölçeğinin duygusal tepkisellik ölçeğinden farklı olarak kişiler arası ilişkilere odaklanan ve bu ilişki süreçlerinde ortaya konulan tepkileri belirlemeye çalıştığı söylenebilir. Bu anlamda duygusal tepkisellik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, ilgili literatürde bireylerin duygusal tepkisellik düzeyleri ile ilişkili süreçleri araştırmak isteyen araştırmacıların kullanabileceği güvenilir ve geçerli bir ölçme aracının geliştirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Matthew, Nock, Wedig, Holmberg, Hooley (2008) tarafından geliştirilen Duygusal Tepkisellik Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlamasını yapmaktır. Bu amaçla öncelikle ölçeğin dil geçerliliğini sağlamak için İngilizceye hâkim iki akademisyen tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmıştır ve bu işlemin ardından ilk tercüme yapıyanlardan farklı İngilizceye hâkim bir akademisyen tarafından tekrar İngilizce çevirisi yapılmıştır. Dil geçerliği sağlandıktan sonra madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Madde toplam korelasyonu açısından literatürde belirlenen ölçütlerin ($r=.30$, Büyüköztürk, 2008) dışında kalan maddeler tekrar gözden geçirilmiştir. Madde analizinden sonra ölçeğin yapı geçerliği için AFA VE DFA ve benzer ölçek geçerliliğine bakılmıştır. Geçerlik çalışmasının ardından ölçeğin güvenilirlik analizi için iki yarı ve test tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. Belirtilen işlemlere ilişkin veriler aşağıda detaylı olarak sunulmuştur.

Çalışma I: Yöntem

Çalışma Grubu

Bu çalışmada duygusal tepkisellik ölçeğini Türkçeye uyarlama çalışması için 2012-2013 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği ve İngiliz dili ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim görmekte olan 45 lisans öğrencisi ((% 51,2 kız, % 48,8 erkek; $X = 23.54$ yaşlar; $S_s = 1.75$) üzerinde

ölçeğin dil geçerliliği sınanmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin orijinal formu ile Türkçe formu arasında yüksek düzeyde korelasyon ($r= .94$, $p<. 01$) olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgu doğrultusunda ölçeğin orijinal formu ile Türkçe formunun eş değer nitelik taşıdığına karar verilmiş ve yapı geçerliliği işlemleri uygulanmıştır.

İşlem

Duygusal tepkisellik Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasını yapmak için ölçeğin geliştirme çalışmasını yapan Matthew, Nock, Wedig, Holmberg, Hooley ile iletişime geçilmiş ve gerekli izin alınmıştır. Yabancı dilden yapılan ölçek uyarlaması çalışmalarında ifadelerin uyarlama yapılacak dil ve kültüre uygun olması büyük önem arz etmektedir. İngilizce formun Türkçeye çevrilmesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada hem Türkçeye hem de İngilizceye hâkim iki akademisyen ve bir çeviri uzmanı tarafından ölçeğe ait maddelerin birbirlerinden bağımsız olarak çevirisi yapılmıştır. İkinci aşamada bu çeviriler araştırmacı ve bir çeviri uzmanı tarafından karşılaştırılmış ve söz konusu maddeyi en iyi ifade ettiği düşünülen çeviriler benimsenmiştir. Daha sonra iki akademisyen ölçeğin Türkçe formunun son halinde uzlaşmıştır.

Bulgular

Son şekli verilen ölçek formu İngilizce Öğretmenliği ve İngiliz dili ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim görmekte olan 45 lisans öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre ölçeğin Türkçe ve İngilizce formu arasında yüksek düzeyde pozitif ilişki olduğu bulunmuştur ($r= .92$, $p<.001$). Buna göre ölçeğin Türkçe ve İngilizce formlarının eşdeğer olduğu değerlendirilmiş ve geçerlik güvenilirlik çalışmalarına geçilmesine karar verilmiştir.

Çalışma II: Yöntem

Çalışma Grubu

Duygusal tepkisellik ölçeğinin yapı geçerliliğini belirlemek için açılıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi

(DFA) yapılmıştır. DTÖ'nün faktör yapısını belirlemek için analizler Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 270 öğrenciyle (% 45.7 kız, % 54.3 erkek; $X = 22.26$ yaşlar; $S_s = 1.93$) yürütülmüştür. Ölçek çalışmalarında örneklem veya çalışma grubunun büyüklüğü belirlenirken MacCallum, Widaman, Zhang ve Hong (1999) ve Erkuş, (2012) tarafından örneklem grubunun büyüklüğünün ölçekte yer alan madde sayısının en az 5 katı olması kuralına dikkat edilmiştir.

İşlem

Ölçeğin psikometrik özelliklerini belirlemek için çalışma grubuna son şekli verilen ölçek formu uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilere öncelikle yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde (AFA) ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin öz değerlerinin en az 1 (Shevlin ve Lewis, 1999), maddelerin yük değerinin en az .30 (Martin ve Newel, 2004; Schriesheim ve Eisenbach, 1995), maddelerin tek bir faktörde yer alması ve iki faktörde yer alan faktörler arasında ise en az .10 faktör yükü farkı olmasına dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Ayrıca AFA'da (Açımlayıcı Faktör Analizi) Maksimum olasılık faktör analizi ve obliq rotation döndürme yöntemi kullanılmıştır.

Maksimum olasılık faktör analizi bir faktörleşme tekniği olarak 1940'larda Lawley tarafından geliştirilen bir tekniktir. Bu teknik evrenden çekilen gözlenen korelasyon matrisi örneğinin en yüksek hesaplanan yük değerleri olasılığından, faktör yükleri için evren değerlerini tahmin eder. Maksimum olasılık faktör analizi, aynı zamanda faktörler ve değişkenler arasındaki kanonik korelasyonu en yüksek büyüklüğüne çıkartır (Tabachnick ve Fidel, 2001; akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Maksimum olasılık faktör analizi tahmin yönteminin önemli bir avantajı, veri setinde göstergeler arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenebilmesi için nasıl daha iyi faktör çözümlenmeleri yapılabileceğine ilişkin istatistiksel

değerlendirmeler için olanak sağlamasıdır. Maksimum olasılık faktör analizi ile faktörler arasındaki korelasyon katsayılarını görmek ve faktör yüklerinin anlamlı olup olmadığını belirlemek mümkündür.

Açımlayıcı faktör analizinde rotasyon (döndürme) işlemi faktör uzayı içerisinde değişkenlerin konumları ölçülerek faktör eksenlerini hareket ettirme işlemidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Ölçekte yer alan alt boyutların birbirleriyle teorik olarak ilişkili olduğunu varsaydığımız durumlarda non-orthogonal (eğik döndürme) yaklaşımlardan yararlanır (Pallant, 2001, Field, 2005, Akbulut, 2010). Bu anlamda alt boyutlar arasındaki korelasyonları gösteren Tablo 2 ve Şekil 1 incelendiğinde her üç alt boyut arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

AFA'dan elde edilen madde-faktör yapısının doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile model uyumu test edilmiştir. DFA için çoklu uyum indeksleri kullanılmıştır. Uyum indekslerinde genelde olduğu gibi GFI, CFI, NFI, RFI, NNFI ve IFI için $>.90$, (Hu ve Bentler, 1999, Şimşek, 2009) ve RMSEA için $<.08$ ölçüt olarak alınmıştır (Cole, 1987, Şimşek, 2009, Büyüköztürk, 2007). Ölçüt bağıntılı geçerlik için ise Duygusal tepkisellik ölçeği ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği ve sosyal kaygı ölçeği arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlık, iki yarı güvenilirlik ve test tekrar test işlemleri yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 19.00 ve LISREL 8.80 (Jöreskog ve Sorbom, 1996) programları kullanılmıştır.

Yapı Geçerliği

Faktör analizi, gözlemlenen çok sayıdaki değişken içerisinden gruplandırılmış temel değişkenler ya da faktörler tanımlayarak değişken sayısını azaltmak amacı ile yapılır. Tanımlanan her bir faktör, değişkenler arasındaki ilişkinin ölçülmesi sonucu aynı özelliği ölçen birbiri ile ilişkili değişken setinden oluşur. Diğer bir ifadeyle faktör analizi, bir konuda deneklerin verdiği cevaplara göre

değişkenler arasındaki korelasyonun hesaplanarak, birbiri ile ilişkili olan ve aynı boyutu ölçen değişkenlerin gruplandırılması sonucu faktör elde etme işlemidir (Ural ve Kılıç, 2005). Duygusal Tepkisellik Ölçeği'nin örtük yapısını ortaya çıkarmak ve özgün formunda açıklanan yapıyı doğrulamak için sırasıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi

Duygusal tepkisellik ölçeğinin ayırıcılık gücünü belirlemek için madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda .30 değerinin altında değere sahip olan 6. maddenin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Duygusal tepkisellik ölçeğinin on yedi madde üzerinden yapılan düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .031 ile .49 arasında sıralandığı görülmüştür. Madde toplam korelasyonunun yorumlanmasında değeri .30 ve üzerinde olan maddelerin ölçülecek özelliği ayırt etme açısından yeterli kabul edildiği (Büyüköztürk, 2007), göz önüne alınırsa, madde toplam korelasyonlarının yeterli olduğu söylenebilir. Bulgular Tablo 1'de görülmektedir.

Duygusal tepkisellik ölçeğinin faktör yapısını belirlemek amacıyla AFA yapılmıştır. Çalışma grubundan toplanan verilerin faktör analizine

uygunluğunu test etmek amacıyla KMO ve Barlett testleri yapılmıştır. Duygusal tepkisellik ölçeği için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO .790 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 1123,802 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. KMO'nun .60'dan yüksek, Barlett testinin de anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2007). Duygusal tepkisellik ölçeği orijinal formunda olduğu gibi üç boyutlu bir yapı ortaya koymaktadır. Buna göre AFA sonucunda toplam varyansın % 49,77'sini açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu faktörlerin birincisi toplam 5 maddeden oluşan ve toplam varyansın % 26,84'ünü açıklayan *duygusal hassasiyet* alt boyutu, yedi maddeden oluşan ve toplam varyansın %15,53'ünü açıklayan *duygusal tepkisellik* alt boyutu ve beş maddeden oluşan ve toplam varyansın % 7,73'sünü açıklayan *psikolojik dayanıklılık* alt boyutudur. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda 11, 13. maddelerin faktör yüklerinin yetersizliği ve 17. maddenin iki farklı faktörde yeterli faktör yüküne sahip olmasına karşın iki faktörde yer alan faktör yükleri arasında .10'dan daha düşük bir farklılık olmasından dolayı ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri ve alt ölçeklerin açıkladığı varyanslar tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1. *Duygusal Tepkisellik Ölçeğinin Madde Faktör Yükleri ve Madde Analizleri*

Faktör 1- Hassasiyet			Faktör 2- Tepkisellik			Faktör 3- Dayanıklılık		
M. No	Fak.	Kor.	M. No	Fak.	Kor.	M. No	Fak.	Kor.
M3	.82	.43	M14	.66	.46	M19	.71	.49
M1	.75	.42	M9	.62	.34	M20	.66	.48
M5	.70	.40	M16	.57	.55	M10	.55	.47
M4	.67	.47	M18	.51	.31	M7	.49	.38
M2	.56	.45	M21	.50	.33	M8	.34	.32
			M12	.49	.40			
			M15	.45	.49			
Varyans: % 26,84			Varyans: % 15,53			Varyans: % 7,73		
Toplam varyans : % 49.77								

Tablo 1'de de görüldüğü üzere toplam varyansın % 49,77'sini açıklayan üç boyutlu bir yapı elde edildiği ve bu yapılarla ilişkin maddelerin faktör yüklerinin *duygusal hassasiyet* alt boyutunda .56 ile .82 arasında değiştiği, *duygus-*

al tepkisellik alt boyutunda ise .45 ile .66 arasında değiştiği, *psikolojik dayanıklılık* alt boyutunda ise .34 ile .71 arasında değiştiği görülmektedir. Bu veriler üç faktörlü bir yapıda

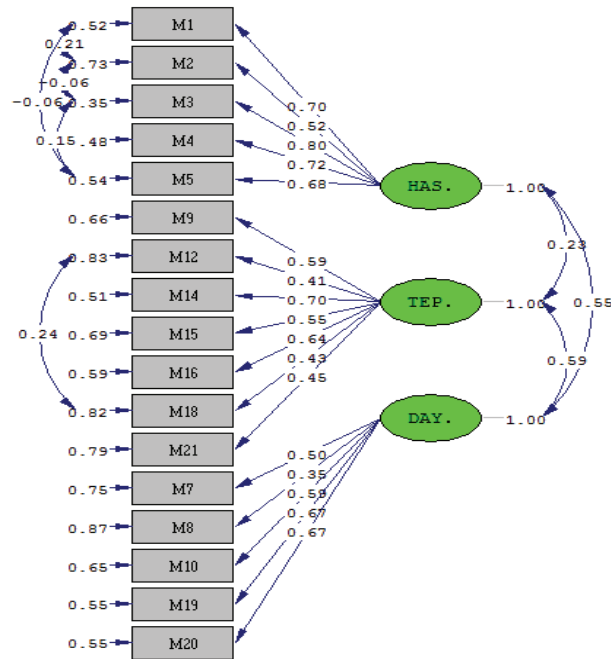
madde yüklerinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin özgün formunun faktör yapısının Türk örnekleme doğrulanıp doğrulanmayacağını belirlemek üzere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA özellikle başka kültürlerde ve örneklemelerde geliştirilmiş ölçme araçlarının uyarlanmasında kullanılan bir geçerlilik belirleme yöntemidir. Sümer'e (2000) göre DFA kuramsal bir temelden destek alarak pek çok değişkenden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik bir analizdir. Bir başka anlatımla DFA, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığını incelemeyi amaçlar. Açımlayıcı faktör analizinde belirli bir ön beklenti ya da denence olmaksızın faktör yükleri (ağırlıkları) temelinde verinin faktör yapısı belirlenirken, DFA ise belirli değişkenlerin bir kuram temelinde önceden belirlenmiş faktörler üzerinde ağırlıklı olarak ilişkin veriler Şekil 1'de görüldüğü gibidir.

yer alacağı şeklindeki bir öngörünün sınanmasına dayanır. DFA'da uyumlu olup olmadığı sınanan modelin yeterliğini ortaya koymak üzere pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır. Bu çalışmada yapılan DFA için Kikare uyum testi (Chi-Square Goodness), GFI (Goodness of Fit Index), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), CFI (Comparative Fit Index), NFI (Normed Fit Index), RFI (Relative Fit Index), IFI (Incremental Fit Index) ve AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) uyum indeksleri incelenmiştir. GFI, CFI, NFI, RFI, IFI ve AGFI indeksleri için kabul edilebilir uyum değeri 0.90 ve mükemmel uyum değeri 0.95 olarak kabul edilmektedir (Bentler ve Bonett, 1980; Bentler, 1980; Marsh, Hau, Artelt, Baumert ve Peschar, 2006). RMSEA için ise 0.08 kabul edilebilir uyum ve 0.05 mükemmel uyum değeri olarak kabul edilmiştir (Byrne ve Campbell, 1999; Brown ve Cudeck, 1993). Yapılan DFA'da Türkçe formun üç faktörlü modelinin uyum indeksleri incelenmiştir. Birinci Düzey DFA'ya

Şekil 1. Duygusal Tepkisellik Ölçeği Birinci Düzey DFA Sonuçları

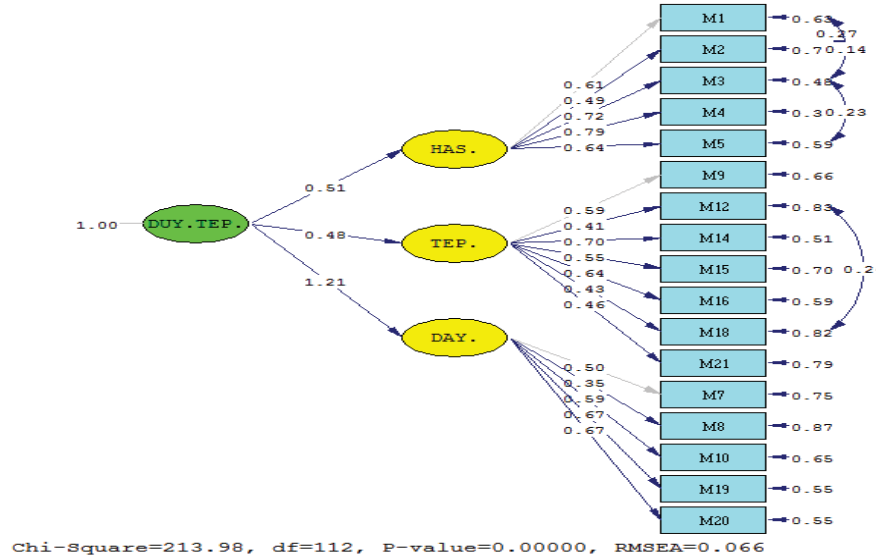

Chi-Square=220.74, df=111, P-value=0.00000, RMSEA=0.068

Şekil 1 incelendiğinde, 17 madde ve üç alt faktörden oluşan Duygusal Tepkisellik Ölçeğinin uyum indekslerinin anlamlı olduğu görülmüştür ($X^2=9220,74$, $sd=111$, $p=.00$, $X^2/sd=1.98$). Uyum indeksi değerleri ise $RMSEA=.068$, $RMR=.012$, $NFI=.92$, $CFI=.93$, $IFI=.94$, $RFI=.92$, $AGFI=.90$, $GFI=.90$ olarak

bulunmuştur. Birinci düzey DFA analizinde 1 ile 2, 1 ile 5, 2 ile 3, 3 ile 5 ve 12 ile 18 maddeleri arasında modifikasyon yapılmıştır. Modifikasyon işleminden sonra modelin uyum indekslerinin iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Üç boyutlu modele ilişkin ikinci düzey DFA sonuçları ise şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Duygusal Tepkisellik Ölçeği İkinci Düzey DFA Sonuçları

Şekil 2 incelendiğinde, 17 madde ve üç alt faktörden oluşan duygusal tepkisellik Ölçeğinin uyum indekslerinin anlamlı olduğu ve birinci düzey DFA'ya göre uyum indekslerinin daha iyi olduğu görülmektedir ($X^2=213,98$, $sd=112$, $p=.00$, $X^2/sd=1.91$). Uyum indeksi değerleri $RMSEA=.066$, $RMR=.012$, $NFI=.90$, $NNFI=.93$, $CFI=.94$, $IFI=.94$, $AGFI=.90$, $GFI=.90$ olarak bulunmuştur. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi modifikasyon önerileri doğrultusunda 1 ile 2, 1 ile 3, 3 ile 5 ve 12 ile 18 maddeleri arasında modifikasyon yapılması uygun görülmüştür. Bu uyum indeksi değerleri modelin iyi uyum verdiğini göstermektedir. Üç boyutlu modele ilişkin faktör yükleri şekil 1'de gösterilmiştir. Şekil 1'de görüldüğü gibi faktör yükleri; *duygusal hassasiyet* alt boyutu için .49 ile .79 arasında, *duygusal tepkisellik* alt boyutu için .41 ile .70 arasında *psikolojik dayanıklılık* alt boyutu için ise .35 ile .67 arasında değiştiği görülmektedir. Standart çözümlerden sonra faktörler ve

maddeler arasındaki t değerlerine bakılmıştır. Jöreskog ve Sörbom (1996) t değerleri ile ilgili kırmızı ok bulunmamasının tüm maddelerin .05 düzeyinde anlamlı olduğunu ifade etmektedir. t değerlerinde kırmızı ok bulunmaması tüm maddelerin .05 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermiştir.

Çalışma III: Yöntem

Çalışma Grubu

Çalışma 3'te duygusal tepkisellik ölçeğinin Türkçe formunun ölçüt-bağıntılı geçerliliği, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinden 120 lisans (% 46.4 kız; % 53.6 erkek; $X = 22.21$ yaşlar; $S_s = 1.92$) öğrencisiyle yürütülmüştür. Ölçek çalışmalarında örneklem veya çalışma grubunun büyüklüğü belirlenirken MacCallum, Widaman, Zhang ve Hong (1999) ve Erkuş, (2012) tarafından örneklem grubunun büyüklüğünün ölçekte yer alan madde sayısının en az 5 katı olması kuralına dikkat edilmiştir.

İşlem

Duygusal tepkisellik ölçeğinin ölçüt bağımlı geçerliliğini test etmek için Rapee and Heimberg (1997) geliştirilen ve Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan Olumsuz Değerlendirilme korkusu ölçeği ile Özbay, Palancı (2001) tarafından geliştirilen sosyal kaygı ölçeği kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Duygusal Tepkisellik Ölçeği

Matthew, Nock, Wedig, Holmberg, Hooley (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek bireylerin kişiler arası ilişkilerinde ortaya çıkan durumlar karşısında yaşanan duygu yoğunluğu ve bu yoğun duygusal durumlar karşısında ortaya konulan tepkiselliği ölçmeye çalışmaktadır. Ölçek geliştirme sürecinde yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın % 57.8'ini açıklayan üç boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının Cronbach' alpha $\alpha=.94$ olduğu hassasiyet alt boyutunun .88, tepkisellik alt boyutunun .86 ve dayanıklılık alt boyutunun .81 olduğu bulunmuştur. Ölçekte hem alt boyutlar için hem de ölçeğin geneli için puanlar hesaplanmaktadır. Ölçekten alınan puanların yüksekliği duygusal tepkiselliğin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

Ölçek Rapee and Heimberg (1997), tarafından geliştirilmiş ve Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. ODKÖ için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .84 olarak bulunmuştur.

Test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .82 ve test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı .83'tür. ODKÖ ile SGKÖ arasında .60 ilişki olduğu saptanmıştır. ODKÖ'nün Türkçe formunun madde-toplam korelasyon katsayılarının .37 ve .68 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tek faktörlü bir yapı ortaya koyduğu ve uyum indekslerinin yeterli olduğu görülmüştür. Ölçek toplam 11 maddeden oluşan likert tipi bir ölçme aracıdır.

Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği (SAÖ)

Ölçek Özbay & Palancı (2001) tarafından üniversite öğrencilerinin yaşadığı "sosyal kaygı" içerikli sorunları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Üniversite öğrenci popülasyonuna yönelik kullanışlılığa sahip olacak şekilde geliştirilen ölçek, üniversite öğrencilerinin sosyal durumlara uygun becerilerini ve bu durumlarda oluşabilecek kaygılarını ölçebilecek yapıda hazırlanmıştır. Faktör analizine tabi tutulan ölçek üç alt testle toplam varyansın %32,9'unu açıklamıştır. Testin kriter geçerliği için kullanılan SCL-90 testi alt testlerinden kişiler arası ilişkilerde duyarlılık alt testi ile, $r=.51$, $p<.001$, kaygı testi ile, $r=.25$, $p<.01$, fobik kaygı alt testi ile $r=.36$, $p<.001$, depresyon alt testi ile $r=.40$, $p<.001$ düzeyinde kuramsal açıklamaya uygun pozitif lineer ilişkilerin bulunduğu görülmüştür. Güvenirlik hesaplamaları için test içi tutarlılık yöntemi ile hesaplanan Cronbach Alfa değeri .89'dur. Test likert tipi 0-4 aralığında beşli derecelendirmeye sahiptir. Alınan puanların yükselmesi sosyal kaygı düzeyinin yükseldiğini gösterir.

Tablo 2. Duygusal Tepkisellik Ölçeği ile Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği ve Sosyal Kaygı Ölçeği Arasındaki Korelasyonlar

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Hassasiyet	1							
2. Tepkisellik	.486**	1						
3. Dayanıklılık	.536**	.763**	1					
4. Olumsuz Değ.kay.	.173	.212*	.246*	1				
5. Sosyal kaçınma	.318**	.402**	.474**	.354**	1			
6. Kritize edilme kor.	.270**	.414**	.337**	.569**	.736**	1		
7. Değersizlik duy.	.346**	.499**	.423**	.604**	.695**	.823	1	
8.Toplam Duygusal Tep.	.807**	.885**	.866**	.242*	.456**	.402**	.499**	1

* $p<.05$, ** $p<.01$

Bulgular

Duygusal tepkisellik ölçeğinin ölçüt bağıntılı geçerliliğini incelemek için yapılan analizlere göre duygusal tepkisellik ölçeğinin alt boyutları olan *duygusal hassasiyet* ile sosyal kaygı ölçeği alt boyutları olan sosyal kaçınma arasında ($r=.318, p<.01$), kritize edilme korkusu arasında ($r=.270, p<.01$) ve değersizlik duygusu arasında ($r=.346, p<.01$) pozitif yönlü korelasyonlar bulunmuştur. *Duygusal tepkisellik* alt boyutu ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında ($r=.212, p<.05$), sosyal kaçınma ile arasında ($r=.402, p<.01$), kritize edilme korkusu ile arasında ($r=.414, p<.01$) ve değersizlik duygusu arasında ($r=.499, p<.01$) pozitif yönlü korelasyonlar olduğu bulunmuştur. *Psikolojik dayanıklılık* alt boyutu ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında ($r=.246, p<.05$), sosyal kaçınma ile arasında ($r=.474, p<.01$), kritize edilme korkusu ile arasında ($r=.337, p<.01$) ve değersizlik duygusu ile arasında ($r=.423, p<.01$) pozitif

Tablo 3. *Duygusal tepkisellik Ölçeğinin İç Tutarlık, İki Yarı Güvenirlik ve Test Tekrar Test Yöntemiyle Hesaplanan Güvenirlik Katsayıları*

Boyutlar	İç Tutarlık	İki Yarı Güvenirlik	Test Tekrar Test
Hassasiyet	.82	.81	.83
Tepkisellik	.76	.78	.82
Dayanıklılık	.71	.70	.79
Ölçek Toplam	.82	.78	.82

Duygusal tepkisellik ölçeğinin iç tutarlık katsayısı .82, iki yarı güvenirlik katsayısı ise .78 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarındaki korelasyon katsayıları ise *duygusal hassasiyet* alt boyutu için iç tutarlık katsayısı .82, iki yarı güvenirliği .81 olarak bulunmuştur. *Duygusal tepkisellik* alt boyutu için iç tutarlık katsayısı .76 ve iki yarı güvenirliği .78 ve *psikolojik dayanıklılık* alt boyutu için güvenirlik katsayısı .71 ve iki yarı güvenirliği ise .70 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirliği ise ölçek toplamı için .82 ve alt boyutlar için ise sırasıyla .83, .82 ve .79 olarak bulunmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Duygusal tepkisellik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması için yapılan bu

yönlü korelasyonlar olduğu bulunmuştur.

Çalışma IV: Yöntem- Güvenirlik

Çalışma grubu

Duygusal tepkisellik Ölçeğinin güvenirlik çalışmaları Atatürk Üniversitesi K.K.Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 130 öğrenci üzerinde (% 62.8 kız; %37.2 erkek; $X = 21.24$ yaşlar; $Ss = 1.76$) yapılmıştır. Ölçek çalışmalarında örneklem veya çalışma grubunun büyüklüğü belirlenirken MacCallum, Widaman, Zhang ve Hong (1999) ve Erkuş, (2012) tarafından örneklem grubunun büyüklüğünün ölçekte yer alan madde sayısının en az 5 katı olması kuralına dikkat edilmiştir.

İşlem

Duygusal tepkisellik ölçeğinin Türkçe formunun güvenirliliği için iç tutarlılık, iki yarı güvenirliliği ve test-tekrar test işlemi yapılmıştır. DTÖ, üniversite öğrencilerine 2 hafta arayla iki kez uygulanmıştır.

Bulgular

çalışmada, öncelikle açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve toplam varyansın % 49.772'sini açıklayan üç boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında açıklanan varyans oranı için %30 ve üzeri ölçüt olarak alındığı (Büyüköztürk, 2008) düşünüldüğünde, ölçeğin yapı geçerliğinin oldukça iyi bir düzeyde sağlandığı görülmektedir. Açıklanan varyansın yüksek olması ilgili kavram ya da yapının o denli iyi ölçüldüğünün bir göstergesi olarak yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2007). Açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen yapının, doğrulayıcı faktör analizi ile model uyumu test edilmiştir. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin orijinalinde yer alan 21 maddenin aksine 17 madde ve üç faktörden

oluşan modelin kuramsal ve istatistiksel olarak uygun olduğu bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analizinde 11, 13 ve 17 no'lu maddeler faktör yükleri sebebiyle 6. madde ise madde toplam korelasyonu nedeniyle ölçekten çıkartılmıştır.

Duygusal tepkisellik ölçeği *duygusal hassasiyet, duygusal tepkisellik ve psikolojik dayanıklılık* olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar duygusal hassasiyet ve tepkiselliğin yüksek, dayanıklılığın ise düşük olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ölçekteki maddelerin faktörlere göre dağılımına bakıldığında; 1., 2., 3., 4 ve 5. maddeler hassasiyet alt boyutunda, 9, 12, 14, 15, 16, 18 ve 21. maddeler tepkisellik alt boyutunda ve 7, 8, 10, 19 ve 20. maddeler dayanıklılık alt boyutunda yer almaktadır.

Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmasında duygusal tepkisellik ölçeği ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği ve sosyal kaygı ölçeği arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre duygusal tepkisellik ölçeğinin alt boyutları olan *duygusal hassasiyet* ile sosyal kaygı ölçeği alt boyutları olan sosyal kaçınma arasında ($r=.318, p<.01$), kritize edilme korkusu arasında ($r=.270, p<.01$) ve değersizlik duygusu arasında ($r=.346, p<.01$) pozitif yönlü korelasyonlar bulunmuştur. *Duygusal tepkisellik* alt boyutu ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında ($r=.212, p<.05$), sosyal kaçınma ile arasında ($r=.402, p<.01$), kritize edilme korkusu ile arasında ($r=.414, p<.01$) ve değersizlik duygusu arasında ($r=.499, p<.01$) pozitif yönlü korelasyonlar olduğu bulunmuştur. *Psikolojik dayanıklılık* alt boyutu ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında ($r=.246, p<.05$), sosyal kaçınma ile arasında ($r=.474, p<.01$), kritize edilme korkusu ile arasında ($r=.337, p<.01$) ve değersizlik duygusu ile arasında ($r=.423, p<.01$) pozitif yönlü korelasyonlar olduğu bulunmuştur.

Duygusal tepkisellik ölçeğinin güvenilirliğini belirlemeye yönelik olarak iç tutarlık, iki yarı güvenilirlik ve test tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda

ölçeğin toplam iç tutarlık katsayısının Cronbach's alpha $\alpha=.82$, iki yarı güvenilirliğinin .81 ve test tekrar test güvenilirliğinin .83 olduğu bulunmuştur. Alt boyutlar açısından bakıldığında *duygusal hassasiyet* alt boyutunun iç tutarlılığı Cronbach's alpha $\alpha=.76$, iki yarı güvenilirliği $\alpha=.70$ ve test tekrar test güvenilirliği $\alpha=.82$, *duygusal tepkisellik* alt boyutunun iç tutarlılığı Cronbach alpha $\alpha=.71$, iki yarı güvenilirliği $\alpha=.70$ ve test tekrar test güvenilirliği .79 olarak bulunmuştur. *Psikolojik dayanıklılık* alt boyutunun ise iç tutarlılığı Cronbach's alpha $\alpha=.82$, iki yarı güvenilirliği $\alpha=.78$ ve test tekrar test güvenilirliği $\alpha=.82$ olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenilirliğine ilişkin elde edilen veriler ölçeğin zamana karşı güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılacak ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Tezbaşaran, 1996) dikkate alınrsa, ölçeğin iç tutarlık katsayısı ve elde edilen test puanları arasındaki tutarlığı gösteren Sperman-Brown güvenilirlik katsayısının ölçme aracının güvenilir olduğunu söylememize olanak verecek düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Madde analizi sonucunda on yedi maddeden oluşan ölçek formunun madde-toplam korelasyonlarının .31 ile .49 arasında değiştiği görülmüştür. Madde-toplam korelasyonunun yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği kabul edildiği (Büyüköztürk, 2007) göz önüne alındığında, ölçeğin madde toplam korelasyonları açısından yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak bu araştırma kapsamında Türk kültürüne uyarlaması yapılan duygusal tepkisellik ölçeğinin yetişkinlerde duygusal tepkisellik üzerine yapılacak olan araştırmalarda kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte yetişkinler üzerinde yapılan bu araştırma bulgularının üzerine duygusal tepkisellik ölçeğinin özellikle ergenler üzerinde güvenilirlik ve geçerlilik çalışmalarının yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Akbulut, Y.(2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İstanbul: İdeal & Kültür Yayıncılık
- Beck, A. T.,Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J.,&Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561–571
- Brown, M.W.(1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In: Bollen, KA.; Long, JS., (Ed). Testing structural equation models. Newbury Park, CA
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Byrne, B., Campbell, L.(1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 30, 555-574.
- Cavanagh, J. T., Carson, A. J., Sharpe, M., & Lawrie, S. M. (2003). Psychological autopsy studies of suicide: a systematic review. *Psychological Medicine*, 33, 395–405.
- Cole, D.A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55, 1019-1031.
- Cole, P. M., Michel, M. K., & Teti, L. O. D. (1994). *The development of emotion regulation and dysregulation: a clinical perspective*. In N. A. Fox (Ed.), *The Development of emotion regulation: Monographs of the Society for Research in Child Development*.
- Conklin, C. Z., Bradley, R., & Westen, D. (2006). Affect regulation in borderline personality disorder. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 194, 69–7
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş.(2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: PegemA Yayıncılık
- Davidson, R. J., Lewis, D. A., Alloy, L. B., Amaral, D. G., Bush, G., Cohen, J. D. (2002). Neural and behavioral substrates of mood and mood regulation. *Biological Psychiatry*, 52, 478–502.
- Engeler, A., Yargıç, L. (2007). Kişiler arası tepkisellik indeksi: Empatinin çok boyutlu ölçümü. *New Symposium Journal*, 45(3), 119-127
- Field, A.(2005). *Discovering statistic using SPSS for Windows*. London: SAGE Publications.
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 348–362
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6,1–55-65.
- Jöreskog, K.G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8 reference guide*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International.
- Kaya, A. ve Siyez, D.M (2010). KA-Sİ çocuk ve ergenler için empatik eğilim ölçeği: Geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education and Science*, 35(156), 110-125
- Levine, D., Elsa, M., & Hood, J. (1997). Emotion processing in borderline personality disorder. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 185, 240–246.
- Linehan, M. M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. New York: The Guilford Press.
- Martin, C.R., & Newell, R.J. (2004). Factor structure of the hospital anxiety and depression scale in individuals with facial disfigurement. *Psychology Health and Medicine*, 3,327-336.
- Mennin, D. S., Heimberg, R. G., Turk, C. L., & Fresco, D. M. (2005). Preliminary evidence for an emotion dysregulation model of generalized anxiety disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 43, 1281–1310.
- Moscicki, E. K. (1999). *Epidemiology of suicide*. In D. G. Jacobs (Ed.), *The Harvard Medical School guide to suicide assessment and intervention*. San Francisco: Jossey-Bass
- Pallant, J.(2001). *SPSS survival manual*. Maidenhead, PA: Open University Press.
- Schriesheim, C.A., & Eisenbach, R.J. (1995). An exploratory and confirmatory factor analytic investigation of item wording effects on obtained factor structures of survey questionnaire measures. *Journal of Management*, 6, 1177-1193.
- Shevlin, M.E., & Lewis, C.A. (1999). The revised social anxiety scale: Exploratory and confirmatory factor analysis. *The Journal of Social Psychology*, 2, 250-252.
- Silk, J. S., Steinberg, L., & Morris, A. S. (2003). Adolescents' emotion regulation in daily life: Links to depressive symptoms and problem behavior. *Child Development*, 74, 1869–1880.
- Southam-Gerow, M. A., & Kendall, P. C. (2002). Emotion regulation and understanding: Implications for child psychopathology and therapy. *Clinical Psychology Review*, 22, 189–222.
- Suveg, C., & Zeman, J. (2004). Emotion regulation in children with anxiety disorders. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33, 750–759.

- Safer, D. L., Telch, C. F., & Agras, W. S. (2001). Dialectical behavior therapy adapted for bulimia: A case report. *International Journal of Eating Disorders*, 30, 101–106.
- Safer, D. L., Telch, C. F., & Agras, W. S. (2001). Dialectical behavior therapy for bulimia nervosa. *American Journal of Psychiatry*, 158, 632–634.
- Sümer, N. (2000). Yapısal esitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulama. *Türk Psikoloji Yazıları*, Cilt 3, Sayı 6, 49-73.
- Spielberger, C. D. (1983). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (STAI)*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Şimşek, Ö.F.(2007) *Yapısal eşitlik modellemesine giriş; Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tezbaşaran, A. A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Ural, A., Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yen, S., Zlotnick, C.,&Costello, E. (2002). Affect regulation in women with borderline personality disorder traits. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 190, 693–696.

ERS-DUYGUSAL TEPKİSELLİK ÖLÇEĞİ

	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1.Üzücü olaylar karşısında çok kolayca duygusallaşırım				
2.Çok küçük şeyler bile beni duygusallaştırır.				
3.Bir duyguyu yaşadığımda çok yoğun yaşarım.				
4.Üzücü bir şey yaşadığımda, uzun bir süre ona kafa yorarım				
5.Duygularımı çok yoğun yaşarım.				
7.Duygularımda ani iniş-çıkışlar yaşadığım olur.				
8.Bir duyguyu yaşadığımda başka bir duyguyu yaşamak benim için çok zordur.				
9.Benim için mantıklı/ düzgün düşünmek zordur, bu yüzden kendimi genellikle mutsuz hissederim.				
10.Duygusal olarak çok çabuk incinirim.				
12. Kızgın olduğumda çevremdekiler beni zor sakinleştirir.				
14. Kendimi genellikle endişeli hissederim.				
15.Diğer insanların önemsemediği şeylere çok kafa yorarım.				
16.Üzücü bir durum karşısında kolayca dağılırım.				
18. Çevremdekiler olaylara aşırı tepki verdiğimi söyler.				
19.Kötü bir olay yaşadığımda, ruh halim hızlıca değişir.				
20.Çevremdekiler olaylar karşısında sakinliğimi koruyamadığımı söyler.				
21.Eğer biriyle bir anlaşmazlık yaşarsam, bu durumu kafamdan atmam zaman alır.				

Extended Abstract

The man is a social being and must establish a relationship with other people living in the surrounding area. The need to set a relation with others is one of the basic requirements of people. Established relationships with other people, the quality of these relationships, the feedback received on the individual's relationship create a reference for self-perceptions (Kaya, Siyez, 2010). Inter-personal emotions, established in man's social life with others in relationships, intensity of these feelings and responses can be an important determinant.

Mathew (2008) explains emotional responsiveness as emotions of an individual in a situations that arise in interpersonal relations, responses, and the intensity of these feelings. In this sense, emotional reactivity can offer important source of data while focusing on human behavior and trying to find the answer of the questions how and why.

Matthew (2008), states that there are still emotional processes in human life to be solved and that emotions occupied a central place in human life. He also states that on the basis of many illnesses there are especially depression, anxiety disorders, mood disorders and emotional disorders. Several research findings seem to support this statement (Beck, Ward, Mendelson, Mock, & Erbaugh, 1961; Spielberger, 1983).

It is found that there is no measurement tool which directly aims to measure the emotional reactivity on the related literature. However, it has been determined that Engeler and Yargıç (2007) translated Interpersonal Reactivity Scale into Turkish, but it can be said that the interpersonal reactivity scale focuses to determine responses on the relations between people and processes laid down in this relationship.

In this sense, the purpose of this study is to adapt Emotional Reactivity Scale developed by Mathew and his friends (2008) to the Turkish culture. Emotional reactivity has been described as an important factor in interpersonal relations, and in individual's psychological alignment. For this reason, adaptation of "Emotional Reactivity Scale" to the Turkish culture is considered important. This research is the work of a scale adaptation. Study group of the research consists of 275 male and 290 female with a total of 565 undergraduate students studying in Erzurum Ataturk University, in the academic year 2012-2013. Since the research is a scale adaptation work, it is translated into English, which is primarily dominated by two academics has been adapted into Turkish, and has been translated into English again by a different scholar. After establishing language, the validity of the scale and reliability of the analysis are examined. In order to determine the construct validity of the scale, exploratory factor analysis (EFA) was performed and KMO .871, Bartlett test χ^2 value of 864.937 ($p < .001$) are found. In addition, three-factor structure was obtained that describes the 57.871% of the total variance. Item-factor structure obtained from the EFA has been tested for compliance with a model by confirmatory factor analysis (CFA). Based on this, three-factor structure of the Emotional Reactivity Scale has been validated. ($\chi^2 = 179.29$, $df = 127$, $p = .00$, $\chi^2 / df = 1.41$). When looked at fit indices of Confirmatory Factor Analysis (CFA) RMSEA = .065, RMR = .056, NFI = .92, CFI = .98, IFI = .98, RFI = .91, AGFI = .87, GFI = .89 are found. The coefficient of the total internal consistency is found .912, sensitivity subscale is .86, reactivity subscale is .76 and durability subscale is found .81 in the scale which is made to determine reliability of the scale and it is found that scale has internal consistency. As a result of the EFA and CFA applied for adaptation of Emotional Reactivity scale to the Turkish culture, it can be said that the scale is a reliable and valid measurement tool. It is suggested that studies on reliability and validity of Emotional reactivity scale on adolescents can be made in future researches.